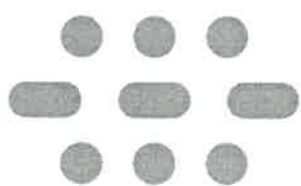

2023.

Szakmai beszámoló Budapest
Főváros VII. Kerülete
Önkormányzata részére

S.O.S. Krízis
Alapítvány

Jacsi
Hellenbart László

Intézményvezető

2024.01.26.

**SZAKMAI BESZÁMOLÓ BUDAPEST FŐVÁROS VII. KERÜLETE
ÖNKORMÁNYZATA RÉSZÉRE**

S.O.S. Krízis
Alapítvány

CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA

2023. ÉV

Az S.O.S. Krízis Alapítvány 1997 óta a fővárosi gyermekvédelem meghatározó szereplője. Az országban elsőként hoztuk létre az 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott családok átmeneti otthona szolgáltatást, melyet azóta is folyamatosan működtetünk. 2023. évben három önálló szakmai egységben, illetve a hozzájuk tartozó kiléptető-lakás rendszerben összesen 131 fő – 29 család – ellátását tudjuk biztosítani. A Perényi Zsigmond utcai szakmai egység 40 fő, a Körvasút sori szakmai egység 25 fő, míg a Lőcsei utcai szakmai egység 34 fő befogadására alkalmas. Intézményeinken kívül három külső lakásban 15 fő, Félutas Házunkban 4 fő, és külső férőhelyeinken 2023-tól további 13 fő elhelyezésére van lehetőség.

Családok átmeneti otthona intézményeink közül két otthonunk krízisközpontként működik, míg kiléptető lakásaink egyike Félutas Házként azon bántalmazottak számára, akik a krízisközpontot követő átmeneti ellátás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy egy komplex reintegrációs program keretén belül kezdjék újra az életüket. Félutas Házunkban öt évig maradhatnak a bántalmazottak.

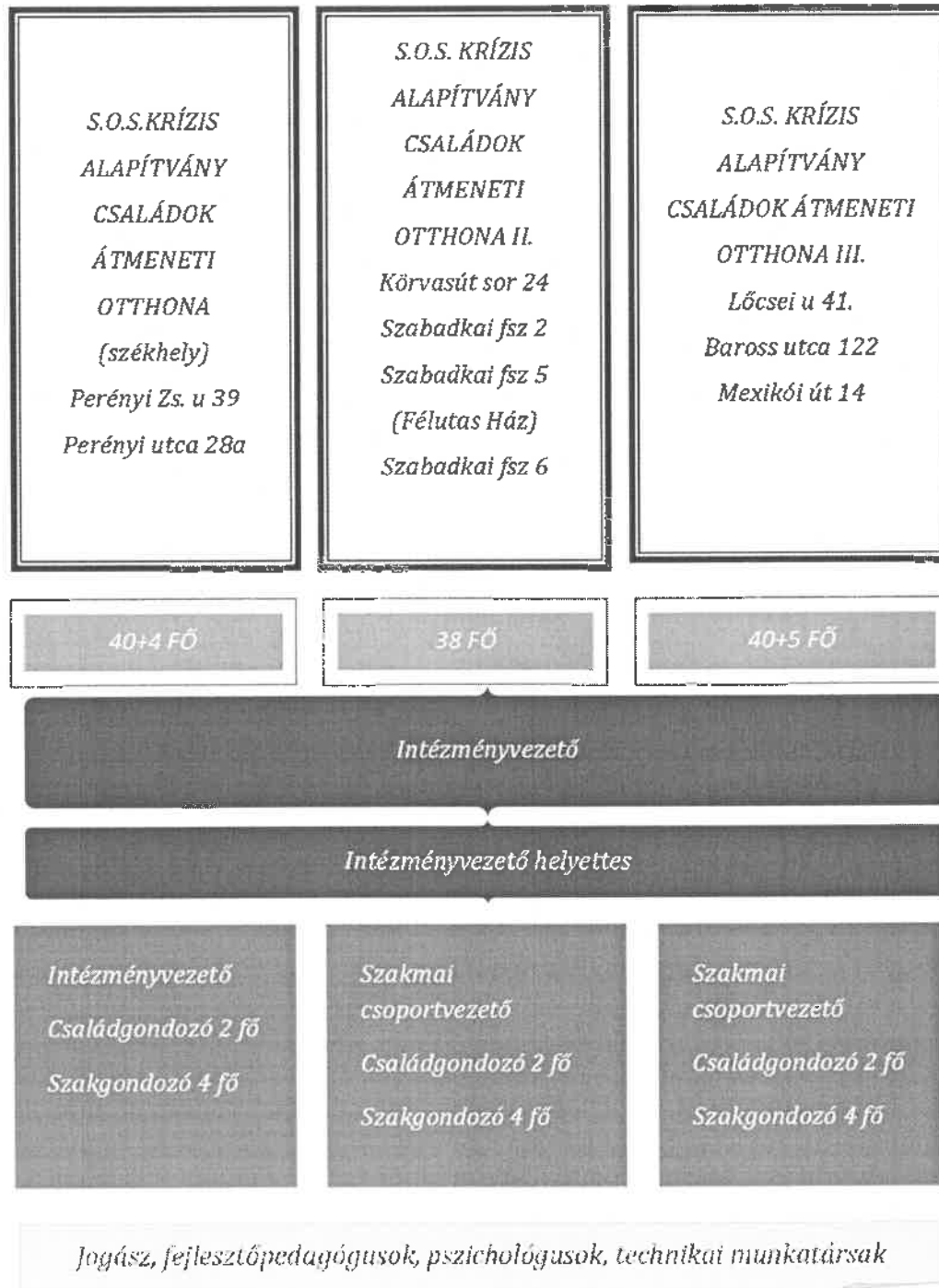
A jogszabály lehetővé tette, hogy úgynevezett külső férőhelyet is nyissunk, ebből 2023-tól már három lakás áll rendelkezésünkre, összesen 13 fő számára. A külső férőhelyen – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – összesen három évig maradhatnak a kliensek, vállalva, hogy fizetik az ingatlan közüzemi költségeit, illetve jelentős előtakarékossági összeg vállalásával gondoskodnak jövőbeni lakhatásuk megalapozásáról.

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 51.§-a a következőképp határozza meg a családok átmeneti otthona szolgáltatást: „Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy - ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll -, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától.” A családok átmeneti otthona a gyermekvédelmi alapellátás részeként befogadja tehát a szociális vagy bántalmazási krízishelyzet miatt otthontalanná váló családot, amennyiben a lakhatás megoldatlansága miatt a gyermeket el kellene választani a szüleit. Az átmeneti otthonban az ellátási idő 12 hónap, mely az ellátott kérésére meghosszabbítható 6 hónappal, illetve tanköteles korú gyermek esetében a tanév végéig.

Szakmai állományunkban szociális munkás, szociálpedagógus, szociálpolitikus, gyermek-és ifjúsági felügyelő, csecsemő- és kisgyermekgondozó, gyógypedagógiai asszisztens, szociális gondozó és ápoló végzettségű munkatársak támogatják a jellemzően sokproblémás családokat mindazon akadályok leküzdésében, melyek a biztonságos életvitel, stabil lakhatás megteremtésében gátolják őket. A szakmai stáb része a pszichológus és a jogász is, mentálhigiénés és jogi tanácsadást nyújtva az ügyfeleknek, valamint újpesti és mátyásföldi intézményünkben a fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a fejlesztésre szoruló gyermekekkel.

Az S.O.S. Krízis Alapítvány szervezeti felépítése

S.O.S. KRÍZIS ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

Az S.O.S. Krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthona által nyújtott szolgáltatások

A három nagy szakmai egységben kerülnek elhelyezésre azok a családok, akikről az első személyes beszélgetést követően egyértelműen bebizonyosodott, hogy jogosultak az ellátás igénybevételére (kiskorú gyermeküket maguk nevelik, szülői felügyeleti joguk él, nem rendelkeznek más lakhatási lehetőséggel, beköltözhető ingatlannal).

Az átmeneti otthonban minden család családgondozót és szakgondozót kap, akik a beköltözést követően 24 órán belül felveszik a kapcsolatot az új családdal. A következőkben közösen feltérképezik a család erőforrásait és deficitjeit, az alapján gondozási tervet készítenek, mely tartalmazza azokat a lépéseket, melyek a család helyzetének megváltoztatásához szükségesek, illetve az intézmény által ehhez rendelt támogatások körét. Minden, gondozásunkba kerülő gyermekről egyéni gondozási-nevelési terv készül, mely a gyermek speciális igényeire, szükségleteire fókuszálva határozza meg a gondozás szükséges menetét, prioritásait. Családgondozóink mindegyike felsőfokú végzettségű szociális szakember, míg szakgondozóink igen változatos szakképesítésekkel rendelkeznek, így minden esetben sikerül a család szükségleteinek megfelelő végzettségű és tudású szakembert rendelnünk a gondozási folyamathoz.

Az átmeneti otthonokban munkatársaink lényegében „együtt élnek” az ott lakó családokkal, 24 órás szolgálatot adva, így valóban lehetőség van a mély segítő kapcsolat kialakítására. Amennyiben egy család az átmeneti otthonban kellően megerősödött, üresedés esetén lehetősége van külső férőhelyen történő elhelyezésre pályázni. A külső férőhely – az úgynevezett kiléptető lakások – célja kettős: egyrészt csökkenteni-megelőzni az intézményi elhelyezésből adódó hospitalizációs ártalmakat, másrészt fokozatosan felkészíteni a családot a gondozási időletele utáni önálló életre.

Intézményeink közül kettő krízisközpontként is működik, a bántalmazottak segítésére 2005-ben életre hívott krízisellátó rendszer tagja. Professzionális eszközökkel segítjük a családon belüli erőszak áldozatait, önálló szakmai stábbal, titkos címen lévő védett házzal. Az Országos Kríziskezelő Információs Telefonszolgálat partnereként azonnali segítséget nyújtunk a bántalmazottnak, legyen szó egyedülálló felnőtt nőről vagy férfiről, gyermekekkel menekülő felnőttől vagy teljes családról.

A krízisprogramban négy hét az elhelyezési idő, mely egy alkalommal meghosszabbítható további négy héttel. Ennyi idő áll munkatársaink rendelkezésére a bántalmazott lakhatásának biztonságos megoldására, a szükséges ügyintézés elvégzésére. Az ellátás időtartama alatt teljes körű ellátást biztosítunk a bántalmazottnak, beleértve a ruházattal történő ellátást, utazási költségeket, étkezést, tisztálkodó szereket, stb. Munkatársaink állandó ügyeletben, 24 órán keresztül fogadják a segítségkérő hívásokat.

Szervezetünk több, mint 25 éves múltra tekint vissza a gyermekvédelemben, a Gyermekvédelmi törvény megszületésével egy időben kezdtük meg működésünket. A hosszú évek tapasztalatait folyamatosan beépítjük ellátásunkba, emellett munkatársaink korszerű és folyamatosan frissülő tudással rendelkeznek. Munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk a szolgáltatásközpontú ellátásra. Valljuk, a családok átmeneti otthonainak nem a szállás nyújtása az egyetlen feladata. Munkamódszereink és eszköztárunk folyamatos bővítésével olyan, komplex, a családot egységként kezel, de az egyéni hiátusokat is figyelembe vevő re-

szocializációs rendszerben dolgozunk, melynek elsődleges feladata a család problémáját kiváltó ok megszüntetése.

A gyermekvédelmi törvény célja, hogy megvédje a gyermek családban való felnevelkedésének jogát, ha a szülő elveszíti a lakhatását, s emiatt ki kellene emelni a gyermeket a családból. A gyakorlatban tapasztaljuk, ügyfélkörünk többsége komplex problémacsoporttal érkezik az ellátásba, így a lakhatás elvesztése valójában nem az oka, hanem a diszfunkcionális működés tünete.

Célunk és feladatunk, hogy a nálunk elhelyezett kliensek ezeknek a problémáknak a megoldásában nyerjenek megsegítést, hogy az átmeneti gondozás jogszabályban meghatározott idejének letelte után magasabb szinten tudjanak önálló életet kezdeni, mint ahogy az ellátásba bekerültek.

A cél megvalósítása érdekében mind esetben szoros team-munkában dolgozunk, bár minden családnak van önálló családgondozója, akivel a gondozási tervet egyeztetik, a közvetlenül támogatja őket a gondozási terv megvalósulásában.

Az elhelyezés során – a lakhatás biztosítása mellett – rendelkezésre álló szolgáltatások:

- *Családgondozás:* a beköltözést követ. 24 órán belül a családgondozó felveszi a kapcsolatot a családdal, megtörténik az első interjú, majd folyamatosan formálódik a gondozási terv. A családgondozó szakmai munkája során a szociális munka és a szociálpedagógia teljes eszköztárát használva támogatja a családot. Intézményünkben a *Gyermekeink védelmében* adatlap-rendszert használjuk, ezek közül az ATG3 nevű dokumentumban rögzítjük a gondozási célt, s a cél megvalósulásához vezető eszközök, feladatok rendszerét, mely szerződéseket átlagosan 4 hetente felülvizsgáljuk, szükség szerint alakítjuk, módosítjuk az kliensekkel közösen. Ezen munkamódszer segítségével jól nyomon követhető az eset alakulása, az meghatározott feladatok teljesülése és a hozzájuk rendelt segítség, s egyben lehetőséget biztosít arra is, hogy flexibilisen tudjunk reagálni a gondozási idő alatt felmerülő problémákra.
- *Szociális ügyintézés:* a család mindennapjaihoz kötődő szociális ügyintézés támogatása, segítése. Célunk, hogy klienseink jártasságot szerezzenek a különböző hivatalos ügyek intézésében, így – amennyiben erre van lehetőség – elsősorban az ellátott saját maga intézi az ügyeit, családgondozói támogatással.
- *Gyámhivatali ügyintézés:* a családban felmerülő családjogi, gyámügyi kérdések rendezésében való segítségnyújtás – pl. gyermek családi jogállásának rendezése, szülői felügyeleti jogot érintő kérdések.
- *Gyermekeknevelési tanácsadás:* gyermek-és ifjúsági felügyelő, illetve csecsemőgondozó – nevelő munkatársaink rendszeresen tartanak gyermekcsoportokat az ellátott gyermekeknek, melyeken szocializációjuk, manuális készségeik fejlesztése mellett társas kapcsolataik alakításában is segítséget nyújtanak. Munkatársaink szükség szerint a gyermeket gondozó szülők rendelkezésére állnak, gyermeknevelési, konfliktuskezelési tanácsadással, gyakorlati segítségnyújtással.
- *Gyermekefelügyelet:* az átmeneti otthonokban elhelyezett gyermekek napközbeni ellátását elsősorban a helyben rendelkezésre álló intézmények (bölcsde, óvoda)

igénybevételeivel oldjuk meg, hozzásegítve ügyfeinket az ellátáshoz jutáshoz. Emellett intézményen belül rendszeres gyermekcsoportok tartásával biztosítjuk a gyermekek felügyeletét arra az időre, amikor a szülőnek olyan elfoglaltsága akad, mely ezt indokolttá teszi (pl.: orvosi ellátás, hivatalos ügyintézés). A szülő hosszabb távú akadályoztatása esetén – pl. hosszú idejű kórházi kezelés -, ha a gyermek felügyelete más módon nem megoldható, gyermekek átmeneti otthona segítségét kérjük.

- *Mentálhigiénés gondozás:* Alapítványunk pszichológusa heti rendszerességgel tart egyéni terápiás alkalmakat az azt igénylő ügyfelek számára. Fontosnak tartjuk, hogy beköltözést követően minden klienssel felvegye a kapcsolatot a pszichológus. Ez egyrészt fontos a lakhatás elvesztése miatti trauma feldolgozásában, másrészt az ügyfelek és a pszichológus közötti bizalmi kapcsolat létrejötté szempontjából.
- *Jogi tanácsadás:* Szervezetünk jogásza előre egyeztetett időpontban az ügyfelek és a családgondozók rendelkezésére áll. Specializált területe az áldozatvédelem, de emellett polgári jogi ügyekben, családi jogi ügyekben is igen jártas.
- *Fejlesztőpedagógiai segítség:* 2021-től minden intézményünkben rendelkezésre áll a gyermekek számára fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a tanulásban segítségre szoruló gyermekeinkkel.
- *Krízisellátás:* A kapcsolati erőszak áldozatait segítő krízisprogramban az áldozat akár azonnal be tud kerülni a szolgáltatásba, ahogy teljes körű ellátásban részesül. A krízisprogram professzionális és speciális szaktudást igénylő feladat, melyet tapasztalt és a területen jártas munkatársaink végeznek, a szakmai stáb részeként, de attól elkülönülten.
- *Szükség szerinti teljes körű ellátás:* Amennyiben a családban olyan helyzet áll el, hogy a tartásra kötelezett szülők nem tudnak gondoskodni a családban élő kiskorúak élelmezéséről, ruházkodásáról, elemi szükségleteiről, úgy a szükséghelyzet azonnali megállítása érdekében teljes körű ellátásban részesülnek a kliensek. Természetesen nem célunk ellátottaink hospitalizálása, intézményi függőség kialakítása, így minden lehetséges eszközzel a család önfenntartási képességének visszaállítása ilyenkor a gondozási cél.
- *Kiléptető-lakás lehetősége:* Az Intézményben hosszabb-rövidebb időt eltöltött, kellően megerősödött családok számára intézményünk kiléptető-lakásokat tart fent, melyek célja kettős: egyrészt minimálisra csökkenti az intézményi hospitalizálódás káros hatásait, másrészt átmenetet képez a védett intézményi élet és a támasz nélküli, önálló életvitel között. A családok ez által fokozatosan visszavezethetők az önálló életvitel keretei közé, folyamatos és rendszeres, ám nem állandó támogatás biztosításával. A kiléptető lakáshoz jutás pályázati rendszerben történik, üres férőhely esetén nyilvános pályázatot hirdetünk az ellátottaknak, ezzel is erősítve a saját sorsukért, életükért történő felelősségvállalást. A pályázatokat a teljes szakmai stáb objektív pontrendszerben értékeli.
- *Előtakarékosság lehetősége:* Intézményeinkben többségében gondozási elvárás, hogy az ellátott, lehetőségei szerint, takarékoskodjon. A védett körülmények között lehetősége van anyagi tartalék gyűjtésére, melyet kiköltözésekor egy összegben kap kézhez, ezáltal megteremtve akár egy önálló albérlet lehetőségét, akár egy lakásfelújítás

költségeinek viselését. Az előtakarékoságot igény szerint az ügyfél maga kezelheti takarékkettkönyvben, vagy az Alapítványnál letétbe helyezve mi kezeljük helyette. 2015. óta bevezettünk egy, a hagyományos gondozási tervtől eltérő eszközöket igénylő takarékoskodási formát, melynek keretein belül külön együttműködési megállapodást kötünk a takarékosági projektbe becsatlakozó ellátottakkal, bízva abban, hogy a formai kettéválasztottsággal növelni tudjuk az ügyfelek elköteleződését anyagi tartalékaik megteremtése iránt. Az Alaprákó program lényegi eleme, hogy ha a család 3-6-9 hónapig fenntartja a szerződésben vállalt takarékosági összegét, úgy 10-20-30%-kal csökkentjük a személyi térítési díját, mely összeg szintén a család előtakarékosági számláját növeli. A lakók takarékosági célú befizetéseit elkülönített bankszámlán kezeljük. A program sikerességét bizonyítja, hogy családjaink több, mint fele részt vesz benne, többszázezer forintos takarékoskodást érve el.

Az Alaprákó program 2023-ban elnyerte az Átmeneti Gondozást nyújtók Országos Szövetsége (ATOSZ) Jó gyakorlat – díját, mint a szakmai megújulást célzó, innovatív gyakorlat.

- *Félutas Ház:* A Félutas Ház szolgáltatás azon kliensek számára elérhető, akik bántalmazást követően az ország bármely krízisközpontjában elhelyezésre kerültek, majd onnan családok átmeneti otthonába /anyaotthonba költöztek, s a gondozás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy jó eséllyel tudjanak önálló életet kezdeni. A jogszabály és a vonatkozó szakmai protokollok által erősen meghatározott azoknak a köre, akik a szolgáltatást igénybe vehetik. Üresedés esetén országos pályázatot hirdet Alapítványunk a családok átmeneti otthonai körében, a pályázatokat szakmai team bírálja el objektív szempontok alapján.
- 2020-ban megnyitottuk első *külső férőhelyünket*, melyet azóta újabbak követtek, a legutolsót 2023. őszén nyitottuk. A külső férőhely abban különbözik a fent említett kiléptető lakásoktól, hogy itt – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – három évig maradhatnak a családok azzal, hogy vállalják az ingatlan közüzemi költségeinek megfizetését, és előtakarékosági programban vesznek részt.

Néhány szóban kétezerhuszonháromról...

A 2023-as év első nagy kihívása az elszabaduló közüzemi költségek fedezetének előteremtése volt. Bár Alapítványunk évek óta tudatosan működik abban, hogy lehetőség szerint megvalósítsuk ingatlanjaink energetikai korszerűsítésének feltételeit, illetve törekedtünk arra, hogy az igénybe vett gáz-és elektromos áram szolgáltatásokat olyan partnerektől vegyük igénybe, akik fix áron biztosítják az ellátást, a 2022. végén, 2023 elején napvilágot látott adatokból riasztó kép rajzolódott ki a várható növekedést tekintve. A tervezést nehezítette, hogy akkor 9 ingatlanban biztosítottuk az ellátást, és nem volt egységes az, melyik helyen milyen szerződéssel, melyik szolgáltató áll rendelkezésre.

2022. végén jelent meg a Fővárosi Önkormányzat pályázata a rezsiköltség-emelkedés kompenzálására, amit haladéktalanul megpályáztunk, és 2023 elején a SZIN Kft. hasonló pályázati kiírása, amin szintén elindultunk. Utóbbi a várható emelkedés 80%-át kompenzálta, 2022. október-december hónapokra, míg a Fővárosi Önkormányzat pályázata a teljes növekményt, 2022. október – 2023. március hónapokra. Mindkét pályázaton sikerrel indultunk, így a 2022. év utolsó 3 hónapja, és 2023 első negyedéve növekménye biztosítva volt.

Emellett különböző, energetikára vonatkozó lépéseket tettünk meg: hőzáró függönnyel láttuk el intézményeink bejáratait, a lakószobákba új függönykarnisokat és függönyöket szereztünk be, a nyílászárók szigeteléseit megerősítettük, és életbe léptettünk egy szabályrendszert a intézményekben, ami úgy biztosít takarékoskodást, hogy még nem jár az ellátottak komfortérzetének markáns csökkenésével.

Megtett forrásteremtési – és költségcsökkentő lépéseink eredményesek voltak, egyetlen szolgáltatási helyünkön sem került veszélybe az ellátás.

Időközben összes telephelyünk energiaellátását egy piaci szolgáltatóhoz szerveztük át, akik garantálják, hogy bárhogyan alakulnak is a nemzetközi energiaárak, az velük leszerződött összeg nem fog változni a szerződés időtartama alatt. Emellett pályázatot nyújtottunk be a **Pro Filii Alapítványhoz**, Újpesten található kiléptető lakásaink nyílászáró-cseréje, homlokzati hőszigetelése és fűdémszigetelése tárgyában, amit támogatást nyert, így ezek az ingatlanjaink is megújulva, és hatékonyabb energiafelhasználással várták már 2023. telét.

Sikerrel pályáztunk az **IKEA** Lakberendezési áruházhoz, **konyhafelújításra**. 2.000.000 Ft értékben kaptunk tőlük konyhabútort, amivel sikerült teljesen felújítani a Perényi utcai ingatlan földszinti konyháját. A kivitelezésben a Sanofi Zrt önkéntesei mellett az Alapítvány dolgozói, lakói, és az IKEA szakemberei vettek részt. Szóbeli ígérek alapján bízzunk benne, hogy 2024-ben az újpesti utcai intézmény II. emeleti konyhája kerül sorra.

Az **ERSTE Bank** önkéntesei, 100.000 Ft támogatás mellett, zuglói intézményünket festették ki, minden közös használatú teret.

2023. júliusában előnyös vételi ajánlat mutatkozott egy újpesti utcai ingatlanra. Az **ingatlanvásárlás** a 2023-as év tervei között szerepelt, az anyagi forrás biztosított volt rá, így megvásároltunk egy 27 négyzetméteres, komfortos lakást, az Alapítvány székhelyének utcájában (1047 Budapest Perényi Zsigmond utca). A működési engedélyeztetés megtörtént, az intézmény alapidokumentumaiba a módosításokat átvezettük. Itt 4 fő számára biztosítottunk külső férőhelyen történő elhelyezést

Hiányossága az idei évnek, hogy nem tudtuk megtartani szokásos **nyári táborunkat**. Az eddigi partner, a Budapest Esély Alapítvány sem kapott támogatást rá, így nem tudta biztosítani számunkra sem azt.

Felújítottuk partneri együttműködésünket a **Messer Hungarogáz Kft**-vel, akik anyagi támogatás mellett önkéntes munkában kifestették a Körvasút sori intézményünket. Az együttműködést fenntartjuk, 2024 tavaszán ugyanezen intézmény kertrendezését fogjuk velük megvalósítani.

Kapcsolatba lépünk önkéntes **fogorvosokkal** is, akik prevenciós programot tartottak intézményeinkben, a helyes szájhygiénéről. A kikerkező fogorvosok számára is jó élmény volt

velünk lenni, folytatni kívánják az együttműködést, emellett az év végén jelentős összegű adománnyal (női intimhigiénés termékek, vény nélkül kapható gyógyszerek, minőségi tartós élelmiszer) támogatták lakóinkat.

Egy magyar politikai párt 150.000 Ft-tal támogatta a tanévkezdést intézményeinkben. A felajánlott összegből tanszereket, füzeteket, kiegészítőket vásároltunk az iskolás korú gyermekeinknek. Alapítványunk következetes abban, hogy működésünket nem befolyásolja politikai, vallási, világnézeti különbség – örömmel fogadjuk a felajánlott segítségeket akkor, ha azok nem szolgálnak propaganda-célokat. Így több, jelentős hazai politikai szervezet által felajánlott segítséget, adományt elfogadtunk már, azzal, hogy az adományozás nem kerülhet ki a médiába, nem lehet belőle sajtóhír. A valóban segítő szándékkal érkező felajánlók ezt a feltételt ez szokták fogadni.

Nagy büszkeség számunkra, hogy Újpest Önkormányzata ebben az évben **Kardosné Moldvai Tünde** vezető családgondozó munkatársunknak ítélte az **Újpest Szociális Munkájáért** díjat, melyet 2023. november 10-én, ünnepi külsőségek között adtak át neki.

Interjú Kardosné Moldvai Tünde kollégánkkal: <https://www.youtube.com/watch?v=y-tvQaMZBCQ>

Emellett Alapítványunk bekerült az „**Év Fővárosi Civil Szervezete**” díj legjobb 10 jelöltje közé. A végső díjazottról közönségsvavazás dönt, melyen december 1. – 2024. január 15 között bármely, 14 év feletti, budapesti illetőségű személy szavazhat.

2023. november 22-én megtartottuk az immár hagyományos, éves szakmai **konferenciánkat** a CEU-n, ezúttal a *bántalmazó gyerekek* témakörében. Előadónk között tudhattuk Tari Annamária klinikai szakpszichológust, Urbán Anikó Esztert, ah InfoTárs Alapítvány elnökét, Bolyky Orsolya és Sárík Eszter jogászokat, sz Országos Kriminológiai

Intézettől, valamint vendégünk volt Schwehtje Mihály filmrendező, akinek engedélyével levetítettük a *Remélem, legközelebb sikerült meghalnod...* című filmet.

Sikerrel szerepeltünk a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet **CSÁO2023** nevű pályázatán is, ahol **32.625.000 Ft** támogatást nyertünk, ingatlanvásárlásra. Ebből újabb további külső férőhelyet fogunk létrehozni.

A 2023-ra tervezett beruházások közül megvalósult a **konténerraktár** felépítése újpesti intézményünkben. Évek óta gondolt jelent számunkra a nagy mennyiségben beáramló ruhaadomány – jelentősen többet kapunk annál, mint amennyit az aktuálisan nálunk élő családok fel tudnak használni. A jó minőségű holmikat azonban természetesen nem dobjuk ki, mert bármikor szükség lehet rá, ezért régi terv volt az, növelni kell a tárolási kapacitásainkat.

A **Habitat For Humanity Magyarországgal** évek óta szoros együttműködésben vagyunk, mely több vonatkozásban is értelmezhető: alapja a Habitat, az Újpesti Önkormányzat és az S.O.S. Krízis Alapítvány közötti együttműködés, melyben az Önkormányzat lakhatatlan ingatlanjait a Habitat céges partnerei segítségével felújítja, mi pedig felkészítünk egy, az

átmeneti otthonban élő családot arra, hogy ki tudjon költözni oda. Ebben az évben egy bántalmazás miatt ellátásunkba került édesanya és két lánya már kiköltözött egy ilyen lakásba.

Soron következik a programban egy 4 fős család, akik a koronavírus-járvány idején vesztítették el mindenüket. Jövőre egy fiatal pár, egy gyermekkel fogja kapni a lehetőséget, azt követően pedig egy egyedülálló édesanya, aki egy sérült gyermekkel lakik nálunk. A lakhatási együttműködés mellett számtalan szakpolitikai eseményen veszünk részt a Habitattal közösen, illetve ebben az évben a Habitat a mi érdekünkben pályázott a **Procter & Gamble** multinacionális vállalathoz, a higiéniai szegénység felszámolására irányuló pályázatán, amit megnyertünk. Ebből a forrásból újpesti intézményünk fürdőszobáinak korszerűsítése, valamint külső lakásaink fürdőszobáinak teljes átalakítása fog megvalósulni 2024-ben.

2023-ban újszerű ellátásként felkínáltuk a Károli Gáspár Református Egyetem mentálhigiénés segítő képzésén részt vevő hallgatóknak, hogy segítő beszélgetés gyakorlatukat intézményünkben végezhetik el. Ennek hatására 5, képzésben lévő, vagy már végzett

mentálhigiénés segítő önkéntesként vállalta egy-egy kliensünk hosszútávú kísérését, megtámogatva ezzel intézményünk pszichológusainak munkáját. Az együttműködés kiemelkedően sikeres volt: a hallgatók valós szakmai tapasztalatokat szereztek, míg klienseink személyre szabott terápiás megsegítéssel gazdagodtak.

A **dolgozói állományban** nagy létszámú változások nem történtek. Jelenleg 2 álláshelyünk betöltetlen, egy középfokú végzettséget igénylő, szakgondozói pozíció és egy fő gondnok-takarító állás. A felvételi interjúk folyamatosak, mindemellett megemlíteném, hogy a felnőttképzés jelentős átalakulása, a középfokú szociális képzések elsorvadása évek óta érzékelhető: gyakorlatilag 10 év alatt eltűntek a középfokú végzettséggel rendelkező szakemberek. A jogszabály nem teszi lehetővé az átmeneti otthonok számára, hogy felmentést adjunk a szakképzettség megléte alól – szemben a szakellátással, ahol 2 év türelmi idő van erre új munkavállaló esetén -, ekként komoly kihívásokat jelent már egy-egy gondozó, szakgondozó felvétele. A más ágazatokat érintő bérrendezés - illetve ennek elmaradása a szociális szférában - elszívó hatása is érzékelhető a szakmában.

A nálunk élő családok **karácsonyának** szebbé tétele négy támogatási lehetőséggel valósult meg: mint minden évben, Földi Júlia kolléganőnk szervezésében megvalósul a „Legyél Te is Angyalka!” program, amiben mindem náluk lakó gyerek személyre szabott ajándékot kap egy jótévedőtől, 9.000 Ft értékben.

A Sanofi Angyalai programunk, ami éveken át nagyon nagy sikerrel futott, a Sanofi CSR politikájának megváltozása miatt már tavaly sem tudott működni. A céggel való, kiváló kapcsolat azonban fennmaradt, így idén a **Fordított Kalendárium** nevű kezdeményezésünkbe vontuk be őket, ami szerint egy-egy céges munkavállalói csapat számára kiajánlunk egy-egy nálunk lakó családot, akiknek ők ajándécsomagot állítanak össze. A Fordított Kalendárium programunkba a Sanofi mellett az Erste Bank és a Cognizant is bekapcsolódott – utóbbi munkatársai voltak idén nálunk a **Mikulás-ünnepség** főszereplői is, személyes megjelenéssel és ajándécsomagokkal is.

Mindamellett, hogy folyamatosan törekszünk a fejlődésre, a szolgáltatásaink körének bővítésére és minőségének javítására, az általánosan tapasztalható társadalmi krízishelyzet egyre mélyülni látszik. A koronavírus járványt követően nagyon gyorsan jött az energetikai válság, és ezzel együtt a jelentős gazdasági válság is, az évtizedek óta nem tapasztalt mértékű élelmiszerár-inflációval. Ez természetesen csupán Alapítványunkat érinti, de elsősorban a

nálunk élő családokra volt erős hatással. Érezhetően nehezült a mindennapi megélhetés, egyre több családnak szorult tartósan vagy átmenetileg teljes körű ellátásra, gyakori, hogy nem, vagy nem időben tudják teljesíteni a személyi térítési díj kötelezettségüket. A családok jövedelme az elmúlt években nem emelkedett olyan mértékben, ami átlagos körülmények között is biztos megélhetést adott volna, az infláció okozta kihívásokkal ezek a családok nem, vagy nagyon nehezen tudtak megküzdeni.

Az aktuálisan érezhető, tettenérhető gazdasági nehézségek mellett azonban szót kell ejteni arról is, hogy egyre rosszabb állapotban kerülnek ellátásunkba a családok. A családok átmeneti otthonában szinte már egyáltalán nem beszélhetünk „átmeneti lakhatási problémáról”: a társadalomban jelen lévő, széles körű, a szegénység, mélyszegénység strukturális jellegéből adódó helyzetek általánossá váltak: növekvő szerhasználat a családokban - már a gyermekek között is előfordult - , erősödő szocializációs problémák, tartós értékvesztett állapot, mely elsősorban a gyermekek viselkedésében mutatkozik meg, diffúz családszerkezetek – gyakorlatilag minden olyan jellemző, amit akár Solt Ottilia és munkatársai, akár Salvador Minuchin és társai leírtak a szegénység szubkultúrájáról. Ezek nem számítanak új jellemzőknek, azonban érzékelhetően mélyül, szélesedik és rögzül ez az állapot.

Évek óta közhely, hogy a gondozásban megjelentek már a másod-, sőt, harmadgenerációs kliensek: azok, akiknek a szülei, olykor a nagyszülei is már a gyermekjóléti alapellátás vagy szakellátás rendszereiben jelen voltak. Esetükben nem beszélhetünk átlagos szocializációról, vagy megtartott életvezetési képességről, átmenetiségről, hiszen több generáció óta a krízisről-krízisre való túlélés a család mindennapi működésének mozgatórugója. Önálló lakhatás sosem volt, azaz nem valaminek az elvesztéséről beszélünk, hanem egy strukturális probléma beáramlásáról: hajléktalan-ellátásból érkező szülők, gyermekekkel, ahol csupán az ellátás formája és tartalma változik azzal, hogy gyermek is van a családban, a probléma nem. Gyermekvédelmi szakellátásból kikerülő fiatal felnőttek, akiknél az első, gyermekkel megélt lakhatási formák egyike az átmeneti otthon.

A hazai oktatási rendszer több évtizedes diszfunkcionális működését, a szegénység újratermelésében megvalósított, többször kutatott és alátámasztott funkcióját elkeserítően meggyorsította a tankötelezettség 16 éves korra történő csökkentése, amiben – tapasztalataink szerint – a gyámügyi eljárások is asszisztálnak. Képtelenség védelembe vetetni egy 16 éves kor feletti gyermeket azért, mert nem jár iskolába, hivatkozva arra, hogy már jogszabály szerint nem tanköteles – miközben mindenki számára egyértelműnek kellene lennie, hogy egy 16 éves gyermeknek elsődleges érdeke a tanulás kell, hogy legyen. Ez természetesen nem csupán az átmeneti gondozást érintő probléma – ez egy társadalmi szintű kérdés. Adataink szerint a 30 év alatti korosztályban a hozzánk kerülő családoknál már évek óta nem találunk olyan felnőttet, aki eljutott volna valamilyen szakképesítésig: alapfokú, vagy alapfok alatti végzettséggel kerülnek ki az oktatási rendszerből. Könnyű belátni, milyen munkaerőpiaci lehetőségeik, esélyeik, és ezzel: milyen várható életpálya vár rájuk a szakképzetlenül végezhető munkák világában.

Munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermekeket az oktatási rendszerben tartsuk, minden iskolával, osztályfőnökkel személyes kapcsolatban vagyunk,

sikerült az iskolába visszaterelni eddig minden gyermekünket – de ilyesfajta támogatás és odafigyelés kizárólag az átmeneti otthonokban valósítható meg, és az, hogy a jövő generációjának nálunk lévő tagjait átsegítjük ezeken a nehézségeken, nem oldja meg azt a problémát, amivel már az ő szüleik is küzdenek. Felnőtt lakóink minden évben részt vesznek a **Budapest Esély Központ** TámogatLak programjában, ahol anyagi támogatás mellett szakképzéshez is juthatnak, rendszeresen részt veszünk a **Van Esély Alapítvány** pályázatain, ahol szakképzéshez, jogosítványhoz segítjük a klienseinket az Alapítvány támogatásával, azonban ezekkel az eszközökkel a nálunk élő családokat tudjuk támogatni – és sikeres kiköltözés után a helyükre egy még rosszabb helyzetben érkező család érkezik.

Felvételi eljárásunk során igyekszünk minél alacsonyabb bekerülési küszöböt felállítani: legyen lakhatási probléma, legyen gyermek a családban, vállalják az együttműködést, ténylegesen a gyermek érdekét szolgálja-e az elhelyezés – ennyiben fejczhető ki az elvárásunk egy-egy felvételi folyamat során. Ellenezzük azt az elterjedt gyakorlatot, miszerint egyes átmeneti otthonok kauciót kérnek a rászoruló családoktól, beköltözés előtt. Álláspontunk szerint ez gyermekjogot sért: nem lehet a gyermek ellátásának feltétele az, hogy a szülő rendelkezik-e kellő anyagi megtakarítással ahhoz, hogy kauciót fizessen. Épp így nem vizsgáljuk, „motivált”-e a család, és egyéb más, szubjektív szempontokat sem. Azonban a jelentős túljelentkezés miatt naponta döntenünk kell, ki kerül be az átmeneti otthonba, és ezek a döntések egyre gyakrabban szólnak arról, hogy „csak” elégtelen lakhatási körülményekről beszélünk - pl zsúfoltan élnek sokan, kis alapterületű lakásban – vagy ténylegesen nincs hol lakni – napok óta utcán, vagy autóban él a család. Az ilyen fájdalmas döntéseknél mindig azt mérlegeljük, hol nagyobb a szükség, azonban nyilvánvalóan szükség lenne az elérhető kapacitások bővítésére, nem csupán szervezetünknel, de országosan.

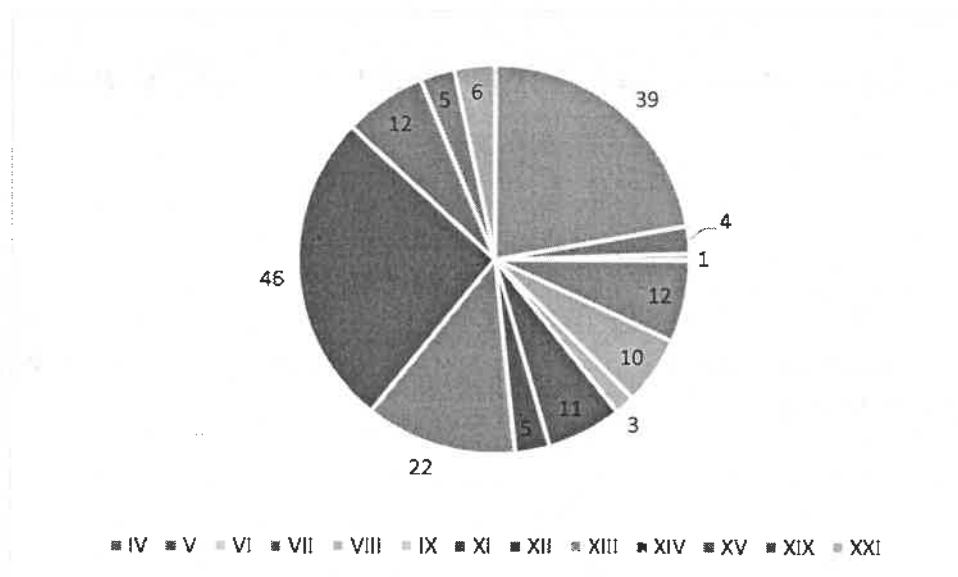
A XI. kerületben lévő Menedékház Alapítvány 2023. év eleji megszűnése súlyos kapacitáshiányokat eredményezett a fővárosi ellátórendszerben. 80 férőhely tűnt el a rendszerből, ami egyrészt jelentette azt, hogy az ott elhelyezett családok egy része számára a megmaradt intézmények biztosítottak ellátást, másrészt a rendszerbe újonnan bekerülő családok esetében ennyivel kevesebb lehetőség állt nyitva arra, hogy a fővárosban megoldódjon a lakhatási problémájuk.

Az ellátotti kör jellemzői – statisztikai adatok a 2023. év vonatkozásában

2023. volt az első év, amikor a hozzánk érkező jelzések száma meghaladta a 2000 főt, ez 533 esetet jelent. Éveken át ez a szám 1500 körül mozgott, 2022-ben növekedett először, mintegy 1/3-dal, és ez a tendencia 2023-ban folytatódott, immár kétezer fő feletti a jelzésben érintettek száma. Közülük 1166 fő gyermek, vagy magzat.

2023-ban 293 főt láttunk el intézményhálózatunkban, ez 76 családot jelent. A 76 családban 176 fő gyermek volt. Általános megfigyelhető az ellátási idők hosszabbodása: a bántalmazottak számára fenntartott krízisprogramunkban, ahol 2 x 28 nap a jogszabály szerinti ellátási idő, jellemzően kitöltötték a rendelkezésre álló gondozási időt az ellátottak, de a családok átmeneti otthona ellátást is érzékelhetően hosszabb ideig veszik igénybe a családok, a beszűkült kilépési lehetőségek miatt.

76 ellátott családuk közül 44 (177 fő) volt budapesti illetékességű. Az illetékesség megállapításánál elsősorban a lakcímkártyán szereplő címet vesszük figyelembe, kivéve, ha a család valamely fővárosi önkormányzat család- és gyermekjóléti központjának kérésére érkezik intézményünkbe. Az ilyen esetekben jellemző, hogy a család már évek óta a fővárosban él, ide igazolható módon ez a tényleges tartózkodási helyük – például a gyerekek ide járnak iskolába, óvodába -, de nem volt lehetőségük eddig lakcímet létesíteni.

A 2023-ban fővárosi illetékességgel ellátott családok megoszlása a tényleges tartózkodási hely szerint.

A fenti kördiagramon látható, hogy a legtöbb ellátott Zuglóból érkezett (46 fő). Ennek oka az is, hogy három intézményünk közül egy Zuglóban, egy pedig a szomszédos XVI. kerületben helyezkedik el, azaz az intézménybe költözkor nem kell a családoknak túl messzire költözniük eredeti lakhelyüktől, így jó eséllyel megmaradhat a gyermekek oktatási-nevelési intézménye, és a szülők munkahelye is.

39 főt Újpestről vette igénybe az ellátást – az ok megegyezik a fentivel: harmadik intézményünk Újpesten található.

A budapesti ellátott családok esetében az ellátás indokait az alábbi táblázatban foglaljuk össze:

Kérelem indoka	Eset	Fő	Érintett gyermekek
Kapcsolati erőszak	11	30	19
Elégtelen lakhatási körülmények	11	57	35
Lakhatás hiánya/hajléktalanná válás	22	90	53

Budapest Főváros VII. Kerületéből 4 család vette igénybe az ellátásunkat:

- D.T: egy anya 3 gyermekével, a gondozás még 2022-ben kezdődött
- M.A.: egy anya és 3 gyermeke
- F.A.: egy anya egy gyermekkel,
- T.T.: egyedülálló bántalmazott nő

Eset	Fő	Gondozási idő	Kilépés iránya
D.T.	4	45 nap	Másik CSÁO
M.A.	4	23 nap	Albérlet vidéken
F.A.	2	5 nap	Ismeretlen helyre távozott*
T.T.	1	65 nap	Hajléktalanellátás

**Az ismeretlen helyre távozott kliens esetében a Családsegítő-és gyermekjóléti központtal egyetértésben rendőrségi bejelentés született, emberkereskedelem veszélye és kiskorú veszélyeztetése ügyében.*

A lakhatás hiánya/hajléktalanná válás gyűjtőfogalom. Ide soroljuk azokat, akiknek soha nem is volt önálló lakhatásuk: fiatal szülők, akik egy átmeneti otthonban kezdik meg az életüket első gyermekükkel; azokat, akiknek albérletet, vagy önkormányzati bérlakást kellett elhagyniuk; azokat, akiknek a szívességi lakáshasználatát a vér szerinti család szüntette meg, azokat, akik másik átmeneti otthonból kérik a felvételüket, mert ott lejárt a gondozási idő, és nincs hova mennie a családnak.

A problémák feltárásakor sok esetben nem beszélhetünk átmenetiségről, sokkal inkább strukturális problémák állnak a háttérben, ahogyan azt fentebb már kifejtettük.

Az átmeneti gondozás során megkülönböztetünk családok átmeneti otthona jogviszonyt, melynek időtartama 12 hónap, ami indokolt esetben meghosszabbítható fél évvel, illetve a tanítási év végig, és úgynevezett krízis jogviszonyt, ami 28 nap, és egy esetben

hosszabbítható 28 nappal. Utóbbi ellátási formába jellemzően az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat közvetítésével kerülnek súlyosan bántalmazott egyének, családok.

A két gondozási forma nem csupán időtartamában, de szakmai tartalmaiban is jelentősen különbözik egymástól, ahogyan az ellátásból való kilépési lehetőségek tekintetében is. Egy hosszabb gondozási folyamatnál esély van arra, hogy a család megtakarítást képezzen, sikerrel pályázzon akár önkormányzat lakás bérleti jogára, vagy más megoldást találjon lakhatása megoldására. A krízisellátásban a jellemző továbblépési út, hogy egy másik családok átmeneti otthona/anyaotthon átveszik a családot, és ott tudják felépíteni az életüket.

A következő táblázatban a 2023-ban lezárult, fővárosi illetékességű családok kilépési irányait ismertetjük:

	Eset	Fő	Érintett gyermek
Albérlet	8	22	11
Eredeti lakhelyére visszatért	1	2	1
Hajléktalanellátás/szakellátás	2	3	2
Ismeretlen helyre távozott	2	3	1
Másik krízisközpontba	1	2	1
Külső férőhelyre költözött	1	4	2
Önkormányzati bérlakás	2	8	7
Rokonok befogadták	6	23	13
Szívésségi lakáshasználat	2	3	1
Másik CSÁO/AO	4	22	14

A 28 lezárult eset közül mindössze 8 esetben tudtak piaci alapú albérletbe költözni a családok, ami igen alacsony szám. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a nálunk élő családok közül azok, akinek lehetősége van rá, takarékoskodik – szervezetünk Alaprákó takarékosági programja egy olyan innovatív eszköz, mellyel jelentős megtakarítást érhetnek el a családok úgy, hogy annak egy részét Alapítványunk állja -, ám hiába van kellő pénzük arra, hogy ingatlant béreljenek, nem kapnak. Roma származás, gyermekes családok: jellemzően ezek az elutasítás okai. Érdemes összevetni az *Albérletbe költözött* és a *Másik CSÁO/AO* adatait is: egyaránt 22 főt érintett ez a kilépési út, azonban az albérletek esetében ez 8 családot jelentett, míg a másik intézményi elhelyezésnél már csak 4-et, azaz albérletet kapni a minél kisebb családoknak van esélyük, a többgyerekeseknek kevesebb esélyük van arra, hogy albérletbe költözzenek. Ez mögött épp úgy egyaránt tetten érhető az ingatlantulajdonosok távolságtartása a többgyerekes családoktól, mint az, hogy ezekben a családokban jellemzően csak egy kereső van jelen a munkaerőpiacon, a másik a gyermekek gondozásával-nevelésével van lekötve, így munkajövedelme nincs.

Önkormányzati bérlakásba mindösszesen két családnak tudott költözni, közülük az egyik az Újpesti Önkormányzat, a Habitat for Humanity és az S.O.S. Krízis Alapítvány lakhatási programjának kedvezményezettjeként

Az *Fredeti lakhelyére visszatért* kategória azt az esetet fedi, amikor a bántalmazott visszatért a bántalmazóhoz, így ez sem tekinthető sikertörténetnek.

Több esetben a gondozási idő alatt sikerül helyreállítani az erodálódott családi kapcsolatokat, és a tágabb rokonság, természetes támaszok segítségével oldódik meg a lakhatási probléma

Budapest, 2024. január 26.

Hellenbart László
Intézményvezető

